

ĶEKAVAS NOVADA DOME

Gaismas iela 19 k-9-1, Ķekava, Ķekavas novads, LV-2123,
tālrunis 67935803, e-pasts: novads@kekava.lv

ĶEKAVAS NOVADA PAŠVALDĪBAS FINANŠU INSTRUMENTU RISKU PĀRVALDĪŠANAS APRAKSTS

Ķekava, Ķekavas novads

*Dokumenta datums ir tā
elektroniskās parakstīšanas
laiks*

Nr. 2-37/24/3

1. Vispārīgie jautājumi

Finanšu instrumenti ir vienošanās, kas vienlaikus vienai personai rada finanšu aktīvu, bet citai personai – finanšu saistības vai pašu kapitāla instrumentus:

- 1) finanšu ieguldījumi (aizdevums, vērtspapīrs, noguldījums), izņemot līdzdalību radniecīgā un asociētā kapitālsabiedrībā);
- 2) prasības, kas radušās aktīva atsavināšanas rezultātā (ja maksājums atlikts ilgās nekā 12 mēneši);
- 3) aizņēmumi, saņemtie noguldījumi un emitētie vērtspapīri;
- 4) saistības, kas radušās aktīva iegādes vai izveidošanas rezultātā (ja maksājums atlikts ilgāk nekā 12 mēneši);
- 5) atvasinātie finanšu instrumenti.

2. Finanšu instrumentu kategorijas

Finanšu aktīvu un finanšu saistību iedalījums finanšu instrumentu kategorijās:

2.1. Finanšu aktīvi:

- 1) patiesajā vērtībā novērtēti finanšu aktīvi (akcijas, ieguldījumu fondu daļas, nākotnes līgumi, mijmaiņas līgumi, iespēju līgumi, obligācijas, parādzīmes);
- 2) līdz termiņa beigām turēti ieguldījumi (obligācijas, parādzīmes, termiņnoguldījumi un citi parāda instrumenti, kurus pašvaldība neplāno pārdot pirms to termiņu beigām);
- 3) prasības un aizdevumi (aizdevumi citai budžeta iestādei);
- 4) pārdošanai pieejami finanšu aktīvi (uzņēmumu akcijas, obligācijas vai citi vērtspapīri, ko pašvaldība nolēmusi pārdot).

2.2. Finanšu saistības - patiesajā vērtībā novērtētas finanšu saistības (aizņēmums no citas budžeta iestādes, aizņēmums bankā);

2.3. Atvasināti finanšu instrumenti (mijmaiņas līgumi, nākotnes līgumi, iespēju līgumi).

Pašvaldība katra pārskata perioda beigās izvērtē finanšu instrumenta klasifikāciju atbilstoši to kategorijām.

Ķekavas novada pašvaldībā ir finanšu instrumenti šādās kategorijās:

Aizdevumi un prasības – uzskaita amortizētajā vērtībā, piemērojot efektīvās procentu likmes metodi:

prasības, kas radušās aktīvu atsavināšanas rezultātā, ja maksājumu atliek ilgāk nekā 12 mēnešus – finanšu noma (bilances kods 1421, 2315), prasības par procentu un citiem maksājumiem (bilances kods 2317);

Pārējās finanšu saistības - uzskaita amortizētajā vērtībā, piemērojot efektīvās procentu likmes metodi:

aizņēmumi (bilances kodi 5119, 5219), uzkrātās saistības par procentu un citiem maksājumiem par aizņēmumiem (bilances kods 5216).

Budžeta iestāde sniedz galvojumus radniecīgo kapitālsabiedrību aizņēmumiem Valsts kasē projektu realizācijai, kā arī iedzīvotāju studiju kredītam. Galvotā aizņēmuma neapmaksātā summa tiek uzskaitīta budžeta iestādes zembalances saistībās.

3.Finanšu instrumentu atzīšana, novērtēšana un uzskaitē

Pašvaldība finanšu instrumentu atzīst un uzrāda pārskatā par finansiālo stāvokli tikai un vienīgi tad, kad pašvaldība kļūst par attiecīgā finanšu instrumenta līguma līgumslēdzēja pusi, un attiecīgais finanšu instruments atbilst finanšu aktīva vai finanšu saistību definējumam un atzīšanas kritērijiem, pamatojoties uz darījumu apliecinājošiem dokumentiem.

Pie sākotnējās atzīšanas finanšu instrumentu novērtē patiesajā vērtībā un novērtējumam jābūt ticamam. Patieso vērtību nosaka izmantojot vienu no šīm metodēm:

- 1) konkrētā finanšu instrumenta darījuma cena vai identisku aktīvu vai saistību kotētās cenas aktīvos tirgos;
- 2) ja finanšu instrumentam nav tirgus cenas, bet šāda cena ir atsevišķām tā komponentēm vai līdzīgiem finanšu instrumentiem, šī instrumenta tirgus cenu var noteikt, ņemot vērā tā komponentu vai līdzīgo finanšu instrumentu tirgus cenu;
- 3) ja nav iespējams noteikt finanšu instrumenta tirgus cenu, tā patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz vērtību, kas aprēķināta, izmantojot vispāratzītas un piemērotas novērtēšanas metodes, ja aprēķinātā vērtība parāda šī instrumenta iespējamo tirgus cenu.

Finanšu instrumentu, kuru iespējams realizēt jebkurā laikā un kuru paredzēts turēt mazāk par gadu, kā arī finanšu instrumentu, kuru paredzēts atsavināt, izņemot vispārējās valdības sektora struktūru ietvaros atsavināmo instrumentu, klasificē īstermiņa finanšu ieguldījumu vai īstermiņa saistību sastāvā. Pārējos finanšu instrumentus klasificē ilgtermiņa finanšu ieguldījumu vai ilgtermiņa saistību sastāvā.

Turpmāk katra pārskata perioda beigās budžeta iestāde uzskaita finanšu aktīvus atbilstoši uzskaites principiem un novērtē:

- 1) patiesajā vērtībā novērtētos finanšu aktīvus novērtē to patiesajā vērtībā pārskata datumā;
- 2) līdz termiņa beigām turētos ieguldījumus novērtē to amortizētajā vērtībā;
- 3) aizdevumus un prasības novērtē to amortizētajā vērtībā;
- 4) pārdošanai pieejamus finanšu aktīvus novērtē to patiesajā vērtībā pārskata datumā, izņemot tādus pārdošanai pieejamus finanšu aktīvus, kurus netirgo aktīvā tirgū (nekotētie pašu kapitāla instrumenti) un kuru patieso vērtību nevar novērtēt. Šādiem finanšu instrumentiem to turpmākai novērtēšanai izmanto izmaksu vērtību.

4.Risku pārvaldība

Pašvaldībā risku pārvaldība ir ikdienas funkciju sastāvdaļa. Ķekavas novada pašvaldība nosaka un novērtē iespējamus riskus pirms jaunu saistību uzņemšanās, saglabājot ilgtermiņa spēju īstenot tās darbībai noteiktās funkcijas un uzdevumus. Ķekavas novada pašvaldība neiesaistās darījumos un neveic darbības, kas rada riskus, kuri apdraud darbības stabilitāti, vai arī var kaitēt reputācijai.

Lai pārvaldītu savus finanšu instrumentus pašvaldībai ir noteikta finanšu risku vadība.

Finanšu instrumentu risku vadība ir darbības, kas palīdz identificēt, novērtēt, vadīt un novērst riskus. Savukārt risks ir tāda notikuma iespējamība, kas apdraud mērķu sasniegšanu. Risku vērtē ietekmes un varbūtības izteiksmē.

Finanšu instrumentu risku pārvaldības process ietver šādus elementus:

- 1.risku identificēšana;
- 2.risku analīze;
- 3.risku novērtēšana;
- 4.papildu risku mazinošo pasākumu plānošana;
- 5.risku pārvaldības uzraudzība un risku pārskatīšana;
6. ziņošana un informēšana.

Nozīmīgākie Ķekavas novada pašvaldības riski ir:

1.kredītrisks - tas ir risks, ka finanšu instrumenta darījumā iesaistītā viena darījuma puse radīs otrai darījuma pusei finanšu zaudējumus, nespējot izpildīt pienākumu.

Kredītrisks saistībā ar uzskaitītajiem debitoru parādiem tiek pārvaldīts, saistību izpildes laikā tiek kontrolējot līgumā noteiktos saistību izpildes termiņus. Ja termiņi tiek kavēti, debitors tiek atkārtoti informēts par līgumu nosacījumu neievērošanu. Ja arī pēc atkārtotiem norādījumiem netiek ievēroti saistību izpildes termiņi, grāmatvedības uzskaitē tiek veidots vērtības samazinājums finanšu instrumentam, tādējādi atklājot konkrēto risku un zaudējumu rašanos.

Kredītrisks saistībā ar naudas līdzekļiem bankās tiek pārvaldīts, regulāri izvērtējot banku kredītreitingus, ko nosaka starptautiskās kredītreitingu aģentūras, kā arī izvērtē banku finanšu darbības rādītājus. Pašvaldībai ir kredītsaistības pret Valsts kasi. Sagatavojot budžetu katram pārskata periodam, tiek plānoti nepieciešamie naudas līdzekļi kredīta pamatsummu apmaksai un aprēķināto aizņēmuma procentu maksājumiem, ievērojot noslēgto aizdevuma līgumu apjomus un termiņus.

2.likviditātes risks – tas ir risks, ka budžeta iestādei radīsies grūtības izpildīt pienākumus, kas saistīti ar tādām finanšu saistībām, par kurām jānorēķinās, nododot naudas līdzekļus vai citu finanšu aktīvu.

Pašvaldības likviditātes riska pārvaldības mērķis ir īstenot budžeta izdevumu pārraudzību un nodrošināt ilgtermiņa finanšu vadību, uzturēt atbilstošu naudas un tās ekvivalentu daudzumu un nodrošināt atbilstošu finansējuma pietiekamību pašvaldības funkciju realizācijai, lai pašvaldība spētu pildīt savas saistības noteiktajos termiņos. Pašvaldība regulāri izvērtē finanšu aktīvu un pasīvu saskaņotību, kā arī ilgtermiņa ieguldījumu finansējuma avotu stabilitāti. Noguldījums kredītiestādē (Depozīts) ir vienkāršs un drošs veids, kā ieguldīt, saglabāt un glabāt naudu ar mērķi sadalīt ieguldījumu riskus. Noguldījumi tiek uzskatīti par vienkāršāko ieguldījumu. Ķekavas novada pašvaldībai ir atvērti norēķinu konti komercbankās (AS SEB banka, AS Swedbank, AS Citadele banka, AS Luminor bank) un Valsts kasē.

3. Izsniegtie galvojumi - Pašvaldība pārskata gada beigās veic kapitālsabiedrības finansiālā stāvokļa novērtējumu un galvoto aizņēmumu saistību izpildi noteiktā termiņā, novērtē resursu izlietojuma varbūtību intervālā no 5% līdz 100%, ņemot vērā sekojošas pazīmes:

- 1) kapitālsabiedrības finansiālās grūtības;
- 2) pašvaldība tādu ekonomisku vai juridisku iemeslu dēļ, kas saistīti ar kapitālsabiedrības finansiālajām grūtībām, piešķir kapitālsabiedrībai atlaidi vai atbrīvojumu, ko citos apstākļos nebūtu apsvērusi;
- 3) kļūst ticams, ka kapitālsabiedrība uzsāks maksātnespējas procedūru vai cita veida finansiālu reorganizāciju;
- 4) informācija par tādām nelabvēlīgām izmaiņām, kuras ir notikušas tehnoloģiskajā, tirgus, ekonomiskajā vai juridiskajā vidē, kurā darbojas kapitālsabiedrība, un kas norāda, ka līdzdalības izmaksu vērtība var nebūt atgūstama;
- 5) Līdzdalības vērtības samazināšanās zem tās izmaksu vērtības arī ir objektīvs vērtības samazināšanās pierādījums.

Ja resursu izlietojuma varbūtību novērtē intervālā no 5% līdz 100%, aplēsto summu uzrāda zembilances kodā 9560, ja resursu izlietojuma varbūtība ir mazāka par 5%, informāciju par izsniegto galvojumu nenorāda zembilancē.

Lai nodrošinātu līdzekļus pašvaldības attīstības projektu, tajā skaitā ES un ārvalsts finansēto projektu finansēšanai, pašvaldība normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos, pamatojoties uz domes lēmumiem, var uzņemties ilgtermiņa saistības. Domes lēmumos, ar kuriem pašvaldība uzņemas ilgtermiņa saistības, paredz saistību izpildes finansējuma avotus.

Pašvaldība nenodrošina aizņēmumus ar īpašumiem, kas nepieciešami pašvaldībai autonomo funkciju izpildei un regulāri kontrolē saistību procentuālo attiecību pret budžeta ieņēmumiem. Pašvaldību budžetu izstrādāšanas un izlietošanas process ir atklāts. Pašvaldība organizē pašvaldības budžeta izpildi, nodrošina nodokļu iekasēšanu un līdzekļu racionālu izlietošanu, pamatojoties uz spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

Pašvaldībā izveidotā līgumu slēgšanas un saskaņošanas procedūra nodrošina nepieciešamos pasākumus, lai izslēgtu iespēju uzņemties saistības bez atbilstoša finansiālā seguma.

Ķekavas novada domes priekšsēdētājs

Juris Žilko

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN
SATUR LAIKA ZĪMOGU

Evita Egle 27886753
Evita.egle@kekava.lv